

NE-AU VIZITAT

Ioana IERONIM

PRINȚESA MIGNON,
Regina Maria Karadjordjevic

O surpriză a acestei bogate toamne teatrale la București – spectacolul *Revenirea Reginei Maria Karadjordjevic*, nimeni alta decât Mignon, fiica Reginei Maria a României și a Regelui Ferdinand. Autoarea monodramei, Dragana Boskovic, critic de teatru și profesor la Universitatea din Belgrad, a scris piesa pentru actrița Ljiljana Stjepanovic. În interpretarea distinsei actrițe și în regia lui Aleksandar Georgevic, piesa de succes a Draganei Boskovic a depășit 500 de reprezentații. La sfârșit de noiembrie, spectacolul a venit și la București și s-a jucat la sala Atelier a Teatrului Național, după ce acum o vreme, el a fost reprezentat la Timișoara, printre spectatori aflându-se și Prințul Tomislav Karadjordjevic, fiul reginei.

Fără ostentație și cu atât mai impresionant, monodrama ne vorbește, prin vocea reginei la bătrânețe, exilată la Londra, despre destinul ei accidentat, destin ținând de regalitatea din Balcani în secolul XX. Răspundere, glorie și sacrificiu, mici și mari bucurii și dureri omenești, răsturnări grave de situație. Dragana Boskovic a făcut un efort considerabil de documentare, a descoperit mărturii rare și memoria acelor timpuri vie încă printre oameni. Ea însăși, cum mărturisește, a avut o motivare personală să se ocupe de acest subiect, fiindcă mausoleul regal Karadjordjevic se află în localitatea ei natală, la Oplenac. Amintirile legate de nefericita regină, spune autoarea, sunt pline de respect și afecțiune. Regina se implica în opere de binefacere, era modestă, era prezentă printre oameni de toate felurile. Recunoaștem în asta educația primită de acasă – Mignon participase, de exemplu, la inițiativa mamei sale, ca soră de caritate în Primul Război Mondial. Tânăra prințesă, al cărei chip blond și frumos apare, alături de frați, de surori și de părinți în atâtea fotografii de la Pelișor, Cotroceni sau Balcic, a devenit soția regelui Serbiei, Aleksandar Karadjordjevic în 1922. Sunt pline de pitoresc referințele la acest moment, vizita regelui Serbiei în România, drumul tinerei mirese pe Dunăre, din România la Belgrad, splendoarea nunții... Au avut trei fii, o familie plină de tandrețe, regele, cu toate răspunderile lui, a fost foarte apropiat de ei: fotografiile de familie o arată. În 1934, regele a fost asasinat la Marsilia. Un șoc național, kilometri de oameni îngenuncheați, în doliu. Șocul acestui incident (filmat pe viu...) a făcut-o pe scriitoarea și jurnalista Rebecca West să studieze situația pe teren, iar din aceasta a rezultat un cunoscut volum de călătorie și analiză a zonei, *Black Lamb and Grey Falcon* (1941). Saga europeană dură care a urmat a pus o surdină asupra aceluși episod neliniștitor și abia acum se observă un reviriment al interesului de a studia cele ce s-au întâmplat atunci.

Monodrama Draganei Boskovic, care se referă la o un spațiu vast (teritoriul iugoslav, România, alte țări) și punctează o lungă durată, se petrece într-un punct fix, o masă și un scaun, într-o noapte, acasă la regina exilată, căreia i se apropia sfârșitul. După ce făcuse demersuri repetate de a obține viza de intrare în Iugoslavia, ca simplu cetățean, ea așteaptă, febril, telefonul autorităților, sperând că i se va permite să se întoarcă în țară măcar în ultima clipă a vieții. Foarte inspirată alegerea

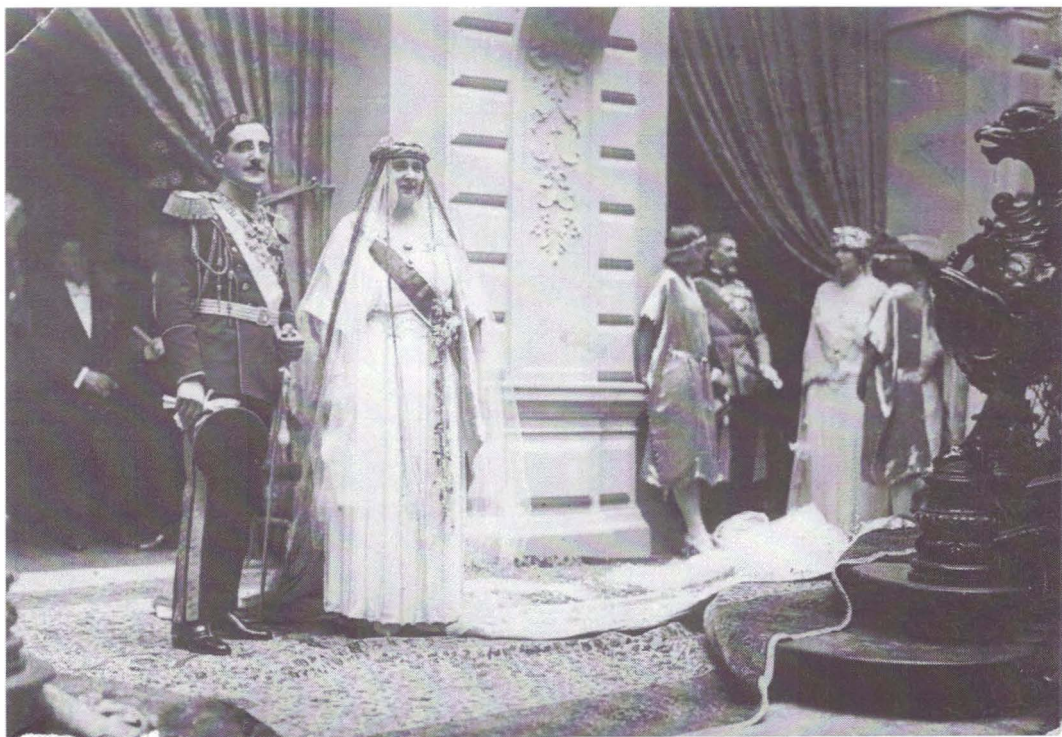

unui asemenea moment, în care toate evocările și micile discuții la telefon (o sună, de exemplu, fiul ei) au o perfectă naturalețe (bătrânețea, singurătatea, speranța revenirii acasă...). Este foarte expresiv însuși faptul că telefonul oficial de la Belgrad trebuia să vină noaptea. Dar, cu toată forma relativ mai destinsă a regimului titoist, reginei i se refuză dreptul omenesc de a reveni în țară și de a fi înmormântată alături de soțul ei. Maria Karadjordjevic moare la Londra, în 1961. Monodrama conține clipa acelui telefon de refuz definitiv, căzând asemenea unui cuțit de ghilotină. Fiindcă o regină, fostă regină, văduvă de mult, la marginea vieții acum, nu va fi tratată ca om, în limitele condiției omenești prin care toți suntem egali în fața morții, ci simbol într-o schemă maniheistă, insolubilă, absolută: uzurpator și uzurpat.

Cu mijloace minimale, cu simplitate și distincție, Ljiljana Stjepanovic pune în acest rol tensiune și tandrețe, stoicism și rezistență, iubire și speranță. Într-o epocă în care exilul a fost și este încă soarta atâtor oameni, în care mulți au murit izgoniți din țară, povestea destinului individual al acestei femei, mamă și regină exilată, care a dorit cu ardoare să se întoarcă și a fost respinsă până la capăt, nu poate să nu impresioneze.

Spectacolul a fost o inițiativă a Ambasadei Serbiei, în colaborare cu Ministerul Culturii și Cultelor de la București. Cu această ocazie a fost lansat un volum recent publicat, cuprinzând monodrama Draganei Boskovic, fotografiile și o serie de documente. *Revenirea Reginei Maria Karadjordjevic* are o lungă carieră ca spectacol, însă volumul, dens de informație, apare în 2008 pentru prima oară. Fotografiiile au făcut, în seara spectacolului, obiectul unei frumoase expoziții de imagini sepia, realizată prin contribuția directă a Ambasadei Serbiei. Erau imagini inedite pentru cei mai mulți dintre noi, sugestive și pline de atmosferă. O tranșă de istorie neașteptat de apropiată cu toată depărtarea ei, care ne implică și pe care este timpul, în sfârșit, să o recuperăm.

Barbara

Bucuresti, 8 June 1912